

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, szombat, április 17

Tizedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, ÁPRIL 16.

(?) A monarchia két felének parlamentjei, ha nem foglalkoznak is világrendítő eseményekkel, most folyó tárgyalásaik iránt némileg még is főlhívják a közfigyelmet. A Lajthán-túli ellenzék momentán diadalt ünnepel, a budapesti ellenzék pedig messzivágo, jobban mondva messzire terjengő elméleti vitát folytat a vallás-szabadság kérdése fölött.

Az a két szavazatnyi többség, a megnyitást az alkotmányhoz hívek pártja a rendelkezési alapra kért 50,000 frtnyi összeg megtagadására össze birtácsolni, úgy látszik meglegőbb volt magára az ellenzékre, hogysém a kormányra nézve — legalább a kormányelnök nyilatkozata közvetlen a szavazás előtt, hogy e tétel megszavazását nem tekintni bizalmi kérdésnek, erre látszik utalni, valamint az az elképpedit bámulat s rákövetkező viharos ujjongás is, mely az ellenzék sorában e szavazási eredmény kihirdetése után kelt. Nem is igen valószínű, hogy az egész dolognak súlyosabb consequenciái lehetnének, mert hisz a párt-arányok teljesen változatlanul maradtak s e szavazás után épen akkora a kormány-párt többsége, mint a mekkora e szavazás előtt volt — s a pillanatnyi többséget csak is a többségben levő kormánypárt néhány tagjának valamely szomszédos sörházban való késedelmesekeése okozta.

Parlament fölölátása, tehát, aligha követni fogja e szavazást, a mint hogy az új választások csak is a mostani többség javára válhatnának, hanem valamely más költségvetési tétel fölemelése által fogja a kormány a most szenvedett csorbát kiküszörülni. S azt aztán az akkorra becsődült majorítás szépségesen meg fogja szavazni, az egész tréfának más következménye nem leendő, mint, hogy az ellenzéki lapok néhány hűhös ezikk megírására alkalmat nyertek.

És a mily kevés gyakorlati eredmény fűződik a bécsi szavazás e némileg váratlan voltához, ép oly kevéssé tulajdoníthatunk nagyobb jelentőséget annak az elméleti vitának, mely jelenleg, a választási miniszter költségvetésének tárgyalása rendén a budapesti képviselőházban kifejtett.

Hogy a polgári házasság mielőbbi behozatala a vegyes felekezeti állampolgárok igen nagy részének valóban érdekében állana, tagadhatatlan. Mert hiszen az a nagy liberalitás, a melylyel Magyarország a különböző vallás-felekezetek dogmaticus meggyőződését rájuk nézve dogmatically irányadót ismerte el évszázad óta s a legtöbb időben hozott törvények

által is, oly összeszövődött állapotokat teremtet e hazában, a melyek szükségkép ellentmondók egymással, miután a különböző felekezetek különböző dogmatikus fölfogást ismervén magukra nézve irányadókul, ehez képest különböző szempontok szerint ítélhetnek meg ugyanazon állam különböző felekezeti polgárai s e különböző szempontok a vegyes házasságok esetén összeegyeztetvén: van eset, hogy egy azon házaspár egyike el van választva s másika nincs, egyik gyereke törvényes, s másika nem — amiaz egyenlőség alapelvén berendezkedett jogállamban tagadhatatlanul anomalia. De épen e liberalismusból származó contradíctiók ezáfolják meg a lehathatósabban azoknak az oratoroknak állításait, a kik szerint Magyarországon vallás-szabadságnincs, holott épen a vallás-szabadság túlhajtott mértéke idézte elő a házassági jog körében tényleg létező ellentmondásokat s okozták azokat a nehézségeket, a melyek fölemlegetése által csakugyan teljesen indokolva van azoknak sürgetése, a kik a polgári házasság mielőbbi szabályozását követelik.

Mert épen az az előnye van e modern jogformának, hogy az egymással szükségkép ellentmondó vallásos nézetek sértetlen hagyásával megkerüli a kérdés nehéz oldalát s csak is azt a momentumot szabályozza, a mely, a család-és birtokejogban az állam-élet szíve gyökerét érinti, de ezt is a nélkül, hogy az egyének vallásos meggyőződését a legtovább ról is sérténé. Az egyházi beszentelés, áldás vagy formula a felekezetek különböző szempontjából törtenhetvén meg, de az állam jogviszonyait egyetlen szabály alá vonatván: eliminálnak az ellenmondások s mégis sértetlen marad a vallási meggyőződés.

Az emberiség sok küzködése árán jutott el ez expediensig — semmi útját nem állja, — hogy mi fölhasználjuk az előnyt s az által biztosítjuk a nagyjelentőségű jogot, hogy mindenki saját hitét követhesse. S ha a képviselőházban most folyó vita egy lépéssel közelebb segita polgári házasság behozatalához: ezt is nagy nyereségnek tarthatjuk.

Mindnyájunknak lehet s legyen is külön temploma, de mindnyájunk számára csak egy város-háza tarthatja nyitva kapuit.

A NÉMET.

II.

Lehetőleg elfogulatlan szemmel vizsgálva a dolgokat: úgy tapasztaljuk, hogy a liha többnyire bennünk van. Panaszkodunk a germani-

kedvenzével, a vele egyformán vénülő fekete vizslával, sípszóval korlátozva ilyenkor a derék Babilász hajlamait, melyek erősen vonzották, oly ritkán látott társaihoz. Épen most érkezett haza délutáni sétájából, s míg Babilász az ágy előtt medvebőr szőnyegre heveredett le, ura sétatálcáját és keztyűit az ágyra helyezve, egy hatalmas pipatorium felé indult, s egy tájtékpípával tértve, az egyedüli ablak előtt levő asztalhoz, előkészítette azon a theás-edényt, rágyújtott pipájára, s egy más gyufaszállal föllobbantotta az előbbi edény alján a szeszt. Halványkék lángok nyalodástak az edény oldalait, néha-néha átsapva a fűdelen is. Haraszti az asztal melletti karszékebe mélyedve, egykedvűen nézte a lobogó lángokat, sápadt, üszülő szakállal borított arcán rideg nyugalom tükröződött vissza.

Hol járhattak az agglegény gondolatjai? A mai emberek nem, hisz velük már örökre számolt. A világ nem adhat neki semmit, ő pedig örül, ha nem kell zajába vegyülnie. Távollevő rokonai — kikre gyűngédséggel gondoljon — nincsenek. Barátai voltak, de azok ma csak ösmerősök. Ők, a világban — a világnak élnek; nem egy négyszögű, hosszú-keskeny pipafüstös szoba képezi otthonjukat; egy morgogó, idős gazdasszony a háznép; s egy vén fekete vizsla, mire szeretetüket pazarolják. Ők hivatásuk és kötelességüknek élnek, kedves családi körbe térnek, munkától fáradtan haza, sze-

satió ellen, s magunk germanisálunk. Germanisálunk pedig oly eszközökkel, hogy maga a német sem tudna sikeresebbeket kitalálni, ha magának akarná meghódítani nemzetünket. Értjük a gyermek-nevelést. Avagy nem tapasztaljuk-e fájdalommal mindnyájan, hogy főleg főúri családunk körében, míg a család az országházban dörög a germanisatio ellen, vagy a hazai ipar érdekében — addig otthon kétes multu és még kétesebb bizonyítványokkal ellátott német „professor“ tanítja a gyermeket német szóra, még azelőtt, mielőtt magyarul tudnának. Az így nevelt gyermeknek aztán soha sem lesz anyanyelve, — azaz: egy nyelven sem fog jól beszélni. De hál' Istennek, ma már ritkább az ilyen. Azonban korántse higgyük, hogy minde mellett is valami nagy javulás állott elő az állapotokra nézve. Főúri családunk nagy része még maig is idegenkedik a nyilvános intézetektől, — s míg Németország trónörököse, s az ősi fejedelmi családok ifju sarjai nem szégyenlik és nem tartják méltóságukon alólinak az egyeteni cursust végezni, s leendő alattvalóikkal egy padon hallgatni a tudományt: addig nálunk maig is ritkaságok közé tartozik, ha valamelyik főúr „tanul“ s a még nagyobbak közé, ha a jogon kívül, melyet formalitás okáért végig „hallgat“, még valami egyébbel is foglalkozik.

E helyett újabban „divatba kezd jöni a főúri családok s az ezeket majmol

is én a magyar nyelv tanítását megkivánom, s egyszerűsind helyeslő elismerését fejezi ki, hogy említett tanulók spanyol, héber, román és német nyelvet mind tanulnak, csak az állam nyelvét nem, mintrájok nézve holt nyelvet — nem; sőt igazságtalan és ezéltalannak találja még a gondolatot is, hogy a magyar állam területén létező és annak főfelügyelete alá tartozó nyilvános iskolában magyar nyelvet tanítsanak. (Horribile dictu!)

Az ilyen malitiosus igazgatáshoz ugyan nem szükség a commentár; annyit azonban még is szükségesnek látok az illetőnek és esetleges megbízónak tudomására hozni, hogy ezen a területen ép úgy, mint szép magyar alföld bármely pontján a magyar nyelv létjoga oly nemzeti örökség, a melyet az ország határain belül létező iskolákban biztosítani nemcsak, hogy jogunk van, hanem honunk iránt elvállalt olyan kötelesség, a mely elől legalább én, ha még annyian hirdetik is önkök az ily hazafias (?) tant, sem méltányosság, sem képzelt előjogok iránti tiszteletből kitérni nem fogok soha. — Egyéb-aránt a brassói zsidók minden argumentummal hatalmasabban megfeleltek bírálomnak és kiküldőinek, mert felhívásomra röktön olyan két magyar tanítót állítottak be, a milyen épen a brassói ág. hitv. iskolákban egy sincs.

* * *

Bírálom ilyen hazafias buzgalom vezérelte czáfolgatása után visszatér az itteni felekezeti tanító-képzésre vonatkozólag február havi közigazgatási jelentésomban tett előterjesztésemre, melyben jeleztem, hogy említett intézet eltérve a 38. t. cz. 13. §-ától, nem önálló intézet, mivel a növendékek nem tanulnak céljaiknak megfelelőleg önálló osztályokban, hanem a közép-iskola megfelelő osztályaiban vannak beosztva; s mire azt mondja, hogy ezen tudomást az évi értesítőből vehettem, homán ugyan ezen állításomnál egyebet tanulhattam volna.

Mintán azonban említett értesítőkből sem én, sem más fennebb említett előterjesztésemnél egyebet nem vehet ki, minthogy az evang. tanító-képző — ámbár van külön igazgatója — de idézett törvény kívánalmainak még sem megfelelő, s a „Kr. Ztg.“-ban bírálom még is váltig állítja, hogy biz az önálló: önként eszembe jut-tatja Omár Kalifának az alexandria híres könyvtár felügyelésére vonatkozó dilemmatikus rendeletét, mely így szól: „Az alexandriai könyvtárt el kell égetni! Mert: a könyvek vagy azt foglalják magukban, a mit a korán, vagy nem; ha azt foglalják, akkor veszedelmesek; tehát: az alexandriai könyvtárt el kell égetni!

Ilyen forma dilemmatikus helyzetbe hozta bírálom a szóban forgó értesítőt és saját czáfolatát; mert vagy az értesítő mondja a valót, s a „Kr. Ztg.“ czikkirója a valótlan, vagy megfordítva, s így a melyik a nyilvánosság előtt mystifikál, méltó a megégetésre. Nekem azonban van okom az értesítőnek, mint a mely egy jó nevű intézetről tiszteletreméltó elismert név alatt adatik ki, inkább hinnem, mint névtelen bírálóm állításainak.

A dilemmatikus állítás után azonban azt állítja, hogy a népiisk. törv. 13. §-a különben nem is kívánja, hogy a tanítóképző valamely más tanintézetttől független legyen.

Az igaz! De még azt sem kívánja, hogy az elemi népiiskola, valamely akademiával összefüggésben ne legyen; nem kívánja, sőt czikkiró okoskodása szerint ez utóbbi eset épen úgy követelhető, mint a szóban forgó ügynél. Csak azt vegye tudomásul az illető, hogy a tanító-képző népoktatási intézet, melynek önálló célja levén, a középtanodával csak a bemutatott tájékoztatásig keverheti össze; a mit különben az önkök intézői körei igen jól tudnak, s hogy közép-tanodájuk fattyúhajtásává avat-ták a tanítóképzőt, nem a jelzett okoskodás, hanem anyagi viszonyok folytán tehetők.

Na de most értünk el az én bírálóm czáfolatának Archimedesi pontjához.

Nagyon zokon véve tölem azon merész állítást, hogy a szóban forgott tanítóképző két osztályú gyakorló iskolája, s tanítójelölteknek nem felel meg, az elbizakodott kacérbság bizonyos nemével kérdezi: talán azért, mivel a népiiskolai tanításnak 6 évig kell tartania? „Igen is, azért! Ámbár ő az okt. törv. 48. §-ára hivatkozva, mely így szól: „6 évig tartó mindennapi“ oktatás, könnyű vérről mindjárt utána veti; „hogy olvasvalamit a 48. §. nem kíván.“

S ezen módon csúri-csavarja tovább a paragrafusokat, míg a 84-ikből nagy önelégültséggel olvassa ki a tanítóképző intézet tanárszemélyzetének számát, mely a többek között áll egy a gyakorló iskolában működő tanítóból, s ebből elvont következtetését, méltó okoskodásának emlékéül megörökítve ide iktatni:

„Also nur einen Lehrer für Anbungsschule, folglich auch bloß eine Klasse als Anbungsschule kannt das Gesetz.“ Ha czikkirónak sejtelmé sincs az osztott és osztatlan népiiskola mintavoltáról, mit ezen badar következtetésével fényesen documentált, tanulja meg előbb, hogy a gyakorló iskolába egy tanítót a törvény a tani-

tójelöltek kiváló előnyére azért rendel, hogy a tanítójelöltek ismerjék meg azt, a mit czikkiró nem tud: az osztatlan népiiskolát s azt tudják egyszerűsind vezetni. Sőt, hogy paedagogia érdeműt növelje czikkiró, teljesor. elégségesnek találja, ha egy, legfőlebb két elemi osztály áll a képző rendelkezésére, miután szerinte képen nem szükséges, hogy a tanítójelöltek a felsőbb osztályok vezetésére is gyakorlati tanítást nyerjenek, mivel az a mi nehéz, az alsó két osztályban van, s ha ezt tudják helyesebben, ennek vezetését gyakorlatilag elsajátították, a felsőbb osztályokbansikerreltaníthatnak majd mint tanítók. Disteweg, Kher Dittes miért írták meg a népiiskolák tantárgyainak módszerát?!

Czikkiró valószínűen ezt az elvet követte a paedagogiai tanítmányaiban, mert ugyancsak sikerült neki bebizonyítania, hogy a kezdet nehézségeibe téren bepillantva s ebbeli tanítmányait bevégeztenek tekintve, végeredmény gyanánt semmit sem tud belőle. Ezen okoskodás szerint egyáltalán fölösleges a tanulniak-árokat 12—16 esztendőn át tanítmányaikkal nyomorgatni, hanem elégséges az olvasás-írás elemeibe 1—2 éven át bevezetni, miután a több magától önként jön, mint könnyű dolog. Láttam. Nagyon sok iskolában láttam s jeleztem havi előterjesztéseimben.

Tovább azon tanácsot adja, hogy miután a Landesconsistorium szervezeti szabályzata szerint az elemi iskolának 9 évi tanfolyammal kell bírnia, javasoltam volna 9, és nem 6 osztályú gyakorló iskolát. Én annyit javaslok, a mennyit az országos törvény rendel; különben megjegyzem, hogy ezen 9 éves tanfolyam felekezeti rendszernek mindenesetre két csoportu, két tanítóval bíró 9 osztályú gyakorló-iskola felelne meg; de a mostani két osztályú annyival távolabb áll egy gyakorló iskola céljától, mint ég a földtől. Ezen czélt azonban czikkiró, úgy látom, egyáltalában nem ismeri. Igen is t. czikkiró, én az elmondottakat összesítő kijelentem, hogy nem tekintve az itt kimutatott ferde s néhol gonosz czélzatu okoskodásaira, s esetleg okoskodásaira, a magyar törvényhozó testület által hozott s ő Felsőge által szentesített törvénynek tiszteletben tartását a brassói tisztelt felekezeteiktől s középtanodái elemi iskoláink intéző hatóságaitól kéni jogom van, követelni pedig hivatali kötelességem. Ezt tettem, és ezt fogom tenni tovább is.

Brassó, 1880. ápril 10-én.

Koós Ferencz s. k.
kir. tanfelügyelő.

A képviselőház ülése ápr. 15-én.

A képviselőház ma a Szeged rekonstrukciójára vonatkozó törvényjavaslatokat tárgyalta. Hegedűs Sándor előadó röviden ajánlja azon törvényjavaslatokat elfogadásra, melyek Szeged rekonstrukciójára vonatkoznak, s azok együttes tárgyalását indítványozza. Bakay ellenindítványát nem pártolja.

A ház a törvényjavaslatokat együttesen határozza tárgyalni. Tisza Lajos azt hiszi, hogy Bakay természetes elfogultság nyomása alatt állott, midőn ellenindítványát készítette. Ő a törvényjavaslatot Szeged helyzetének megfelelőnek tart

Játszott, mint rendesen, s ma az erősebb szenvedélyek festését is eltálatá. Gabányiné (Cecl) is tetszést aratott, naivitásában volt részlet, mi reményre jogosít. Szombathelyi (De Cambré) és Gyenes (Turgy) az est kiváló alakjai valának, játéukból a műgond és józan fel-fogás látszott.

— **Gabányi Árpád** jutalomjátéka ma lesz. A közszólam szerint: „a világot jelentő deszkákra“ esapatonként lépnek fel mai napság, hol dicsvágy, üres ambíció hajszolásából, — s oly kevesen vannak, kiket magasabb törekvés vezér, kik kellő tanulmánnyal, fáradszattal buzgalommal haladnak lépésről, lépésre előre. Gabányi e kevesek közé tartozik. Sok oldala tehetségét ismeri a közönség, — itt az ideje, hogy érdemileg méltányolja is. Jutalomjátékára nem választott divatos publicum csodító darabot: a valódiműpártól, mivel közönség számára fog játszani a Velencei Kalmárban, Schakspere remek művében. Tele házat óhajunk Kolozsvár régi jó hírnevéhez méltóan. Közlebből lesz Kassai Vidor jutalomjátéka is; a Boccaccio 1-ső és 3-ik felvonása lesz „látható“, közben a „Körítta“ bohózat species, a gyengébbek kedvéért. Jó mulatságot!

— **Rendőrségünkhez.** Kénytelenek vagyunk ismételtén felszólalni azon barbar szokás ellen, mely a nevezhetlen „székek irtése körül naponkint tapasztalhatni. Hasadozott, rongált országban történik a szállítás s épen a színház oszlása alkalmával, mlnt tegnapielőtt is történt a belmonosor utcában. Egész városrész levegője inficiáltatik — büntetlenül, — a rendőrség tudtával. Cízvilázt városhoz képest megköveteljük, hogy az ilyen közegészségellenes kihordási gyakorlat beszünttetessék, s ezentul a szállítás zárt edényekben történjék, s mindenesetre az éjjeli órák alatt.

— **A „Kolozsvári Dalkör“** mai napon tartandó dalestésének műsora: 1. „Regeli dala.“ (Kar) Henselt Adolftól. 2. Négyes „Stradella“ cz. dalműből, Flotowtól. Zongorakiséret mellett éneklők: Cseh Mariska k. a., Koch Ferencz, Csoboth Simon és Keresztély Lajos egyleti tagok. 3. Magyar népdalok „Szép lliánna“ cz. népsziműből. (Kar.) Nagy Gábertől. 4. a) „Romane“ Mendelsóhtól, b) „Holdvilág“ Schumanntól. Zongorakiséret mellett éneklő Cseh Mariska k. a. a) „Holdvilág“ cz. dal szövegét németből fordította báró Kemény Endre úr. 5. „Dalárstrik“ (Kar.) Genée R.-tól. Zongorakiséret mellett előadja a „Dalkör.“ 6. „Potpourri.“ Többrendbeli dalműből összeállitva Oberti B. Jánostól. Sextetében előadják: Velits Dezső (Violino 1.) Kirnberger Ödön (Violino 2.) János Béla (Viola.) János László (Cello.) Keresztély Lajos (Flauto) és Thumsor György (Clarinetto) urak. 7. „Dalesokor.“ Zimayel Lászlótól. Zongorakiséret mellett éneklő Schilling Kálmánné, Neszveda Anna úrasszony. 8. „Fohás.“ (Kar.) Zongora és hármionium kísérettel Huber K.-tól. Zongorán: Rauchleitner Antal úr, hármioniumon: Tiszt. Janny László úr kíséri. Schilling Kálmánné, Neszveda Anna úrasszony és Cseh Mariska k. a., továbbá Tiszt. Janny László, Rauchleitner Antal, Thumsor György, János Béla, János László, Kirnberger Ödön és Velits Dezső urak a „Dalkör“ iránti szívessegből működnek közre, valamint Schumann „Holdvilág“ című dalát báró Kemény Endre úr a „Dalkör“ iránti szívessegből fordította át németből magyarra.

— **Népesedési mozgalon Kolozsvárt.** A folyó hó 14-én délután tartott sz. kir. Kolozsvár város közigazgatási gyűlésében a többi között a főorvosi hivatalos előadása szerint a népesedési mozgalom az elmúlt márczius hóban eképpen találtatott: u. m. a szülöttek száma a férfinnből 63, a nőnemből 54, összesen 117, beleszámítva a férfinnből 4 és a nőnemből 3 halva szülöttet is, még pedig a különbféle valások szerint u. m. a romai katolikusok részéről a férfinnből 20; ezekből 6 törvénytelen, a nőnem részről 13, az ev. reform. részről a férfinnből 22, ezekből 2 törvénytelen, a nőnemből 28, 6 törvénytelen, az ev. luth. részről a férfinnből 5, a nőnemből 4, az unitáriusok részéről csak a férfinnből 1, a görög kath. részről a férfinnből 9, ezekből 4 törvénytelen, a nőnemből 6, 5 törvénytelen, az izraeliták részéről csak a férfinnből 2. Házasságra léptek a rom. kath. részről 2 pár, az ev. reform. részről 11 pár, az unitáriusok részéről 1, vegyes a görög kath. részről 1 pár, összesen 15 pár. A meghaltak száma 145, beleszámítva 6 idegen kórházbelit és 7 halva szülöttet is, u. m. a születéstől az első évig a férfinnből 28, a nőnemből 19, az 1-ső évtől 5-ig a férfinnből 12, a nőnemből 13, 5-től 10-ig a férfinnből 1, a nőnemből 2, 10-től 20-ig a férfinnből 5, a nőnemből 3, 20-tól 30-ig a férfinnből 6, a nőnemből 4, 30-tól 40-ig a férfinnből 3, ugyanannyi a nőnemből, 40-től 50-ig a férfinnből 7, a nőnemből 1, 50-től 60-ig a férfinnből 5, ugyanannyi a nőnemből, 60-tól 70-ig a férfinnből 4, ugyanannyi a nőnemből, 70-től 80-ig a férfinnből 3, a nőnemből 6, 80-tól 90-ig csak a nőnemből 4. A halál-okok következendő számarányokban fordultak elő u. m. legnagyobb számmal különbféle szervezeti-lobos betegségek következtében 32, beleszámít

va 4 roneselő-toroklob esetet is. Tüdővészben 15. Különbféle szervezeti heveny és idült hurutban 14, ugyanannyian gyermek aszályban, életgyengeség miatt 13, rágásos görösök miatt 12, aggság miatt 11, hagamzban 3, ugyanannyian görvélyben, és szélhűlésben, valeszületett bujakórban 2, ugyanannyian vízbefúlás, összeégés és szögöz, mérgezés miatt. Lohkurutban, vízkórban, Brigdtíflekórban, himlőcsben, szivbajban, váltólázban, rák, tüdőlegdag, érvérítés, tüdővízenyő miatt egy-egy.

— **Errata.** A Mezőség területét, mely összesen száz egy n e h á n y mértföldet tesz, tetszett lapunk egyik szedőjének tegnapi vezérczikünkben „e g y n é g y s z ö g m é r t f ö l d r e“ szállítani le, kérjük az idegen olvasót, ki a Mezőséget nem ismeri, ne higgye el ezt neki — Ugyancsak tegnapi számunkban egy öngyilkosságról tétezt említés annyiban tévesen, hogy az illetőnek csak mostoha atyját hívták G o m b o s n a k, magát S z i l á g y i M i h á l y n a k, s nem is annyira czukrásszegéd, mint inkább darabont volt egyik helybeli czukrárszat mellett.

Hazai hírek.

— **Vasuti szerencsétlenség** történt e hó 11-én Székesfehérvár közelében. A 43. sz. mozdonynak, mely Ajkán egy más vonat továbbítása végett volt kirendelve, esti 10 óra 15 perczkor kellett volna a székesfehérvári indóházba megérkeznie. A jelentés megtörtént: azonban mindennek daczára Varga István zichifalvi vaspályai napszámos, hajtányon Zichifalvára indult. Midőn azután a 43. számú mozdollyal a 19. sz. szelvénynél találkozott, az a hajtányt darabokra összetörte Varga István testét körülbelül 200 méter távolságra maga előtt sodorta, úgy hogy a holttestet a szó szoros értelmében összesodorta.

— **A győri kivégzés.** Takács tegnapielőtt reggel 4 órakor már teljesen eszméletlenül volt. Schmidt kórházi orvos és gondnok 7 óra 4 perczkor kérdezte: mit akar inni, tejet-e vagy vizet? erre egészen érthetőleg azt válaszolá: „vizet,“ lát tejet nem akar? ismét érthetőleg felelt: majd azután; ekkor már a vérverés oly kicsiny volt, hogy alig megszámálható, a tüdő működése pedig épen korlátolt volt, a tüdővízenyő következtében. Hét óra 12 perczkor némi csekély végvonaqlás után meghalt. A rendőri boncolás ma történik. A külső szemle azt mutatja, hogy a bakó mütete egész erélylyel és kifogástalanul történt, de a test korán vétetett le.

— **Kozarek Ferencz,** a hóher nyilatkozni fog a lapokban, igazolandó a győri kivégzésnek eljárását, jövő héten pedig az egyetemi boncoló teremben orvosok és törvényszéki személyek előtt holttesteken a phantomokon demonstrálni fogja az akasztás mütétét, a theoría előadása mellett. Ugyenezekhez a „rehab

LEGUJABB IZLÉS SZERINT ÖNTÖTT BETŰVEL

elvégez helybeli és vidéki megrendelésekre mindennemű nyomdai munkákat,

Folyó-, röpiratokat, rovatos iveket, körleveleket, alapszabályokat, gyászjelentéseket, névjegyeket, bolti árjegyzékeket, árucikk-borítékokat, számlákat, baroműtleveleket, vásárcédulákat,

báli meghívókat, tánczrendeket,

mindennemű hivatalos nyomtatványokat

a papírnak gyári áron való számítása és szorosan véve csak a munkadíj hozzászámításával.

(30) 44—*

Nyomdahelyiség: FÖTÉR, 4. SZÁM.

Pontosság, izlés, olcsóság! a jelszavunk.

„AGRICOLA”

jégkárbiztosító részvény-társaság Budapesten.
Részvénytőke 400,000 ft.

A társaság biztosít mindennemű földtermeszterményeket jégkár ellen a legjutányosabb díjak és legelőnyösebb feltételek mellett és kártól ment maradót vetésekre következő díjengedményt nyújt előlegesen:

a) 50%-ot mindennemű szalma- és szalmatermeszterményekre, olajvetésekre, étetői füvekre, kukoriczára, kereskedelmi növényekre sat.

b) 20%-ot szőlőre és dohányra.

A-nál az engedmény egy 5%-os kár esetében is nyújtatik.

További felvilágosítással szolgálnak, és biztosítási felvételeket elvállalnak a „North British and Mercantile” tűzkár-biztosító részvény-társaság minden ügynökei, kik egyszersmind az „Agricola” képviselői is, valamint

az „Agricola” vezérigénysége Kolozsvárott,
Kibédi Biasini Domokos.

(166)

1—3

Orvosi véleménye egy porosz kir. törzsorvosnak, s annak a

Dr. Popp-féle Anatherin szájvizzel

tett tapasztalatai.

A Popp J. G. csász. kir. udvari fogorvos úr által, Bécs, Stadt, Bognergasse Nro. 2. készített s a kereskedésben „Anatherin szájvíz” név alatt előforduló gyógyszer, régebbi idők óta volt alkalmam gyakorlatomban alkalmazhatni, s azzal igen kedvező sőt gyakran meglepő eredményeket értem el.

A fentírt gyógyszer, mely az egészségre semmi esetre sem foglalkozó hatású anyagokat magában, kiváltképpen a fogak korhadása, fogfájás, borképződés, szájbűzhódás ellen igen rövid idő alatt el is távolítja. Mindenek felett azonban én eme nevezett gyógyszert számos esetben a bűzös légzés ellen használtam, mely baj az abban szenvedőnek, de még inkább környezetének felettébb kellemetlen, s mi ellen az illető szenvedő által ez előtt már sok mindenféle meg lett kísérelve, amikor is ezen készítménynek napjában többször szájöblögetésre való 4—8 heti használatát után ezen baj elmúlt.

A mondottakat Dr. Popp J. G. urnak tett tapasztalataim alapján bizonyítom. — Loszla u. 1878. február 9.

(47)

2—3

Dr. Stark, szolg. kiv. kir. törzsorvos.

Raktárak léteznek:

Kapható: Kolozsvárt: Wolff J., dr. Hines Gy., Biró J., Valentini és Székely M. gyógyszerészeknél és Csapó S. kereskedésében. B. Hunyadon: Holczér gyógyszer. Besztercén: Fleischer, Tergovits Ed., Scholtész gyógyszer. Bethlenben: Bernádi, gyógyszer. Brassóban: Schuster gyógyszer. Jekelius gyógyszer. Deesen: Róth Pál gyógyszer. Dévára: Lengyel. Gy.-Szt. Miklós: Bogdán gyógyszer. Gy.-Fehérvárt: Mihelyes gyógyszerész. Fröhlich gyógyszer. Lekeneczen: Scheint Fő. gyógyszer. Magyar-Láposon: Breuer P. gyógyszer. M.-Vásárhelyt: Jenei A. gyógyszer. Fogarasi D. és Bucher M. Medgyesen: Felbert, Breckner C. gyógyszer. Nagy-Benyeden: Oerth J. gyógyszer. Nagy-Szobonban: Müller gyógyszer. Stengel J., Thalmyer Fr., Reisenberger Fr., Szamosújvárt: Placintár és fia gyógyszer. Szász-Régen: Schärer P. gyógyszer. Szászvároson: Fuhrmann gyógyszer. Recken C. gyógyszer. Segesvárt: Fr. Teutsch J. A., Misselacher, S.-Szt.-Györgyön: Csutak testvérek, Eötvös és Beteg. Tekében: Wagneo gyógyszer. Torfán: Wolff, gyógyszer. Trajanovics gyógyszer. Zilahon: Weiss gyógyszer.

Erdélyi kereskedelmi és hitelbank részvénytársaság.

Az „erdélyi kereskedelmi és hitelbank részvénytársaság” részvényesei a folyó év és hó 27-én d. e. 10 órakor Maros-Vásárhelyt a bank helyiségeiben tartandó

tizedik rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívattak.

Ezen közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatósági jelentés a bank 1879-ik évi működéséről.
2. A zárszámadásnak és mérlegnek a felügyelő bizottság jelentésével együtt előterjesztése.
3. A tiszta nyermény fölötti intézkedés, az osztalék megállapítása és a tartalékalap kiegészítése, valamint az Igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak az 1879-ik évi számadások terhe alól felmentése
4. A tartalékalapnak a részvénytőke felére, azaz o. é. 160,000 ft-ra emelkedése folytán az alapszabályok 53-ik § értelmében eziránt hozandó határozat.
5. Két igazgatósági és két felügyelő bizottsági tagnak 3 évre megválasztása.
6. Az igazgatóság és a részvényesek által, esetleg a közgyűlés elé terjesztendő indítványok és javaslatok. (A részvényesek ily alapszabályszerű beadványai 3 nappal a közgyűlés előtt betekintheők.

Maros-Vásárhelyt, 1880. ápril hó 6-án.

AZ IGAGZATÓSÁG.
2—3

A felügyelő bizottság által megvizsgált mérleg az erre vonatkozó jelentéssel együtt a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal a banknál közszemlére kitétetik.

Kivonat az alapszabályok 34-ik §-ából. — A közgyűlésen résztvevni szándékozók kötelesek részvényeiket 3 nappal a közgyűlés előtt, a társaság pénztáránál, innen nyerendő térítvény mellett letenni.

Moll Seidlitz-por.

Valódi csak,

ha minden dobozon a sas és az éa sokszorozott czégm van lenyomva.

30 év óta a legjobb eredménnyel használt mindennemű gyomorbetegségek és emésztési bántalmak (mint étvágytalanság, szorulás stb.) vértelődés és aranyér-bántalmak ellen. Különösen oly egyéneknek ajánlandó, kik fűl életmodot visznek. Hamisítások bírólaga üldöztetnek.

(27) Ára egy lepecsételt doboznak 1 ft. oszt. ért. 30—52

Francia borszesz és só

A legmegbízhatóbb orvosok a szenvedő emberiség részére minden belső és fogfájásnál, idült hibák és sebek, rákbajok, tiszók, gyulad szemek, hűdés és mindennemű sérteknél stb. stb.

Palackban használati utasítással együtt 80 kr. o. é.

Dorsch-halmáj-zsirolaj
Krohn M. és társától
Bergenben (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsirolaj valamennyi, a kereskedelembe előforduló faj között az egyedüli, mely orvosi célokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasítással együtt 1 ft. o. é.

FÖRAKTÁR;